

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Viite:

Kuisma, L., & Kangas, E. (2022). Vastuullisuustyökalu pienten yritysten vastuullisuustyöhön: yhteiskehittämiprosessi. Teoksessa S. Joensuu-Salo, A. Viljamaa, & S. Saarikoski (toim.), *Kestävää tulevaisuutta tekemässä: Seinäjoen ammattikorkeakoulun liiketalouden alan kokoomateos 2022* (s. 142–152). (Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 176). Seinäjoen ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022122873918>

VASTUULLISUUSTYÖKALU PIENTEN YRITYSTEN VASTUULLISUUSTYÖHÖN – YHTEISKEHITTÄMISPROSESSI

Laura Kuisma, tradenomi (AMK)

Emilia Kangas, KTT, lehtori, SeAMK

1 JOHDANTO

Yritystoiminnan taloudellisiin, sosiaalisiin ja ekologisiin vaikutuksiin on herätty kautta maailman. Aikamme ilmiöt, kuten globalisaation kiihtyminen, tekniikan kehitys, kansainvälisen rahoitusjärjestelmän kriisit, väestönkasvu, köyhyys ja nälänhätä, työttömyys ja väestön ikääntyminen, ilmaston lämpeneminen, luonnonvarojen ehtyminen, ympäristön saastuminen, energiakriisi sekä luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen vaikuttavat yritystoimintaan (Harmaala & Jallinoja, 2012, s. 32–50). Suuret pörssiyritykset ovat jo lainkin mukaan velvoitettuja raportoimaan yritystoiminnastaan ja sen vaikutuksista ympäröivään maailmaan, ja viime vuosina yritystoiminnan vastuullisuus on noussut tärkeäksi keskustelunaiheeksi myös pienemissä yrityksissä. Samaan aikaan globalisaation ja teknologian kehityksen seurauksena läpinäkyvyys on lisääntynyt ja sitä myös odotetaan enenevissä määrin. Painetta yritystoiminnan vastuullisuuden kehittämiseen tulee yhteiskunnan, asiakkaiden, yhteistyökumppaneiden, työntekijöiden, potentiaalisten työntekijöiden ja sijoittajien suunnalta. Yritysten kasvun odotetaan olevan eettisesti ja ekologisesti kestävä, ja liiketoiminnan tulevaisuuden turvaamisen vuoksi vastuullisuuden tulisi olla kiinteä osa jokaisen yrityksen liiketoimintaa.

Juuri julkaistu CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) ei koske suoranaisesti mikro- ja pk-yrityksiä, mutta Euroopan komission

(2021) mukaan pk-yrityksiltä vaaditaan yritys vastuutietoja enenevissä määrin, sillä esimerkiksi pankit ja suuret ostajat ovat entistä tarkempia myös tavarantoimittajien yritys vastuun tasosta. Komission ennusteen perusteella yritys vastuutiedon jakamisesta tulee yleistä kaiken kokoisissa yrityksissä, jonka vuoksi se ehdottaa jonkinlaisia vapaaehtoisia standardeja myös pk-yrityksille. Pienille ja keski suurille yrityksille yritys vastuun on haaste, mutta myös mahdollisuus (Koipijärvi & Kuvaja, 2020, s. 54). Almgrenin (2014, s. 265) mukaan menestys hakuksille yrityksille yritys vastuun on perusedellytys ja Juutinen (2016, s. 24) ennustaa, että yritys vastuulta silmänsä ummistavat yritykset eivät pysty lainkaan säilyttämään kilpailukykyään. On siis selvää, että yritys vastuun siintää jollain tavalla jokaisen pk-yrityksen lähitulevaisuuden horisontissa. Koipijärvi ja Kuvaja (2020, s. 54) korostavat, ettei yritys vastuun tarvitse olla monimutkaista – olennaisinta heidän mielestään olisi ymmärtää oman toiminnan sosiaaliset ja ympäristövaikutukset, tunnistaa sidosryhmien tarpeet ja odotukset sekä kartoittaa vastuullisuus riskit. Tärkeintä lienee tarttua toimeen ennen kuin on liian myöhäistä.

Yritys vastuulla on monenlaisia positiivisia vaikutuksia yrityksen menestykseen. Tutkimukset ovat osoittaneet, että yritys vastuuseen panostamalla voidaan saavuttaa kustannussäästöjä sekä kysynnän ja tuottavuuden kasvua (Harmaala & Jallinoja, 2012, s. 59; Kechiche & Soparnot, 2012, s. 101). Kauppakamarin Yrityskulttuuritutkimuksen tuloksien perusteella yritys vastuun kehittämisen koetaan vaikuttavan myös esimerkiksi asiakkaiden pysyvyyteen, yrityksen maineeseen, henkilöstön motivaatioon, kilpailukykyyn, riskienhallintaan, tuotteiden ja palveluiden laatuun, kustannustehokkuuteen, uusien työntekijöiden rekrytointiin sekä sijoittajien kiinnostukseen (Harmaala & Jallinoja, 2012, s. 60). Yritys vastuuseen panostaminen voi myös johtaa uusiin innovaatioihin ja parantaa yritys mielikuvaa (Kechiche & Soparnot, 2012, s. 101).

Pk-yrityksille suunniteltujen vastuullisuuden kehittämiseen tarkoitettujen työkalujen ja mallien puuttuminen hidastaa pk-yritysten yritys vastuutyötä (Lee ym., 2016, s. 96). Yritys vastuun arvioimiseen ja kehittämiseen on kehitetty erilaisia työkaluja ja mittaristoja, mutta suurin osa niistä on suunnattu suurille pörssi yhtiöille. Monet valmiista mittareista ja työkaluista ovat huonosti sovellettavissa pk-yritysten

toimintaan (Kechiche & Soparnot, 2012, s. 101). Elinkeinoelämän keskusliiton syksyllä 2021 toteuttaman Pk-yritysten vastuullisuusbarometrin mukaan pk-yritykset kaipaavatkin tukea vastuullisuustyöhönsä nimenomaan vastuullisuusmittareiden ja työkalujen kautta (Elinkeinoelämän keskusliitto, 2021). Työkalujen kehittämisessä on otettava huomioon, että pienten yritysten profiili eroaa suuryrityksistä merkittävästi (Stubblefield Loucks ym., 2010, s. 193).

Tämä artikkeli perustuu Laura Kuisman (2022) opinnäytetyöhön, jonka ohjasi lehtori Emilia Kangas. Opinnäytetyö on osa Seinäjoen ammattikorkeakoulun vuosina 2021–2023 toteutettavaa Pienet vastuulliset yritykset – vastuullisuudesta kilpailukykyä koronan jälkeen -hanketta. Hankkeen tavoitteena on kehittää eteläpohjalaisten pienten yritysten vastuullisuusosaamista. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan hankkeessa luodun vastuullisuustyökalun yhteiskehittämisen prosessia. Tutkimuksessa pyritään selvittämään hankkeessa kehitettävän yritys vastuutyökalun käyttäjäkokemuksia ja parannusehdotuksia pilotointiyrityksissä. Pilotointikokemuksia analysoimalla selvitetään, että millä tavalla vastuullisuustyökalua tulee kehittää vastaamaan paremmin käyttäjien tarpeita. Tutkimukseen osallistui yhteensä viisi Etelä-Pohjanmaan alueella toimivaa yritystä, joista kolme toimii elintarvikealalla, yksi tekstiilialalla sekä yksi ohjelmistoalalla.

2 YRITYSVASTUU

Yritysvastuu viittaa yrityksen vastuuseen toimintansa synnyttämistä taloudellisista, sosiaalisista ja ympäristövaikutuksista (Niskala ym., 2019, s. 12). Käytettyjä termejä ovat myös yhteiskuntavastuu (CSR), vastuullinen liiketoiminta, hyvä yrityskansalaisuus, kestävä kehityksen mukainen yritystoiminta ja kestävä liiketoiminta. Tässä työssä käytetään termiä yritysvastuu. Yritysvastuu jakautuu kolmeen osa-alueeseen: taloudelliseen, sosiaaliseen ja ekologiseen vastuuseen (Rohweder, 2004, s. 97). Ekologisen vastuun sijaan voidaan puhua myös ympäristövastuusta (Harmaala & Jallinoja, 2012, s.17), jota termiä myös tässä tutkimuksessa käytetään. Kolmijako on saanut alkunsa John Elkingtonin kolmen pilarin mallista (triple bottom line) 1990–2000 lukujen taitteessa ja nykypäivänä siihen lisätään myös neljäs pilari,

kulttuurinen kestävyys (Koipijärvi & Kuvaja, 2020, 22). Luokittelu on kuitenkin yksinkertaistettu, sillä monet yritys vastuuasiat eivät ole loke- roitavissa vain yhteen yritys vastuun alueeseen (mts. 24). Yritys vastuun juuret ovat liiketoimintaetiikassa ja keskustelussa yritysten yhteiskun- nallisesta roolista (Harmaala & Jallinoja, 2012, s. 13).

Taloudellisella vastuulla tarkoitetaan yrityksen talouteen liittyviä asioita, kuten kannattavuutta, riskienhallintaa ja hallintokäytäntöjä (Rohweder, 2004, s. 97). Taloudellinen vastuu viittaa myös siihen, miten yritykset luovat hyvinvointia ympäröivään yhteiskuntaan (Harmaala & Jallinoja, 2012, s. 19). Yrityksen taloudellinen vastuu sisältää esimer- kiksi palkat, verot ja osingot (mts. 17) ja sen toteutuminen pyritään varmistamaan yritysten toimintaa ohjaavien lakien ja asetusten avulla (Rohweder, 2004, s. 97). Yrityksillä on erilaisia taloudellisen vastuun toimintatapoja, kuten hallintoperiaatteet (corporate governance), ris- kienhallinta, sijoitussuunnitelmat, hinnoittelu-, osto- ja luottopolitiikka sekä sisäpiiriohjeistus (Harmaala & Jallinoja, 2012, s. 20).

Sosiaalinen vastuu kohdistuu laajasti ymmärrettynä kaikkiin yrityksen vaikutuspiirissä oleviin ihmisiin (Harmaala & Jallinoja, 2012, s. 20). Sen piirissä ovat yrityksen henkilöstö ja yhteistyökumppanit, mutta myös yhteiskunta laajemmassa mittakaavassa sekä epäsuorasti myös asiakkaat tuoteturvallisuuden näkökulmasta (mts. 21). Henkilöstön hyvinvoinnin kehittäminen ja koulutus, työturvallisuus, osallistava henkilöstöjohtaminen ja motivaation kehittäminen ovat henkilöstöön liittyviä sosiaalisen vastuun osa-alueita. Lisäksi länsimaiset yritykset ovat usein alihankinta- ja jakeluketjujen kautta yhteydessä myös kehit- tyvien maiden yrityksiin. Tämän vuoksi on tärkeää kiinnittää huomiota myös vastuulliseen tuontikauppaan ja olla selvillä alihankintaketjussa olevien yritysten työolosuhteista ja työlainsäädännöstä. Niskalan ym. mukaan (2019, s. 37) onkin usein vaikea määrittää, mihin yrityksen vastuun rajat ulottuvat ja mistä toisen vastuu alkaa.

Ympäristövastuu käsittää ympäristövaikutukset yrityksen sisällä ja koko toimitusketjussa sekä toiminnan vaikutukset biodiversiteettiin ja ilmastomuutokseen (Harmaala & Jallinoja, 2012, s. 17; Rohweder, 2004, s. 99). Keskeisiä ympäristövastuun teemoja ovat maaperän, vesien ja ilmaston suojele, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, säästeliäs

luonnonvarojen käyttö, jätteen määrän vähentäminen sekä kemikaalien ympäristöriskien hallinta (Harmaala & Jallinoja, 2012, s. 22).

3 PK-YRITYSTEN YRITYSVASTUU

Viime vuosina yhä useampi yritys on päättänyt sitoutua kestävän kehityksen periaatteisiin. Elinkeinoelämän syksyllä 2021 toteuttaman pk-yritysten vastuullisuusbarometrin mukaan 90 % kyselyyn vastanneista yrittäjistä koki vastuullisuuden merkittävänä tai erittäin merkittävänä osa-alueena omassa yrityksessään (Elinkeinoelämän keskusliitto, 2021). Etenkin voimakasta kasvua tavoittelevissa yrityksissä vastuullisuusasiat koettiin tärkeänä. Sosiaalinen vastuu koettiin tärkeimmäksi yritys vastuun muodoksi, nimittäin yli 80 % kyselyyn vastanneista nimesi henkilöstön hyvinvoinnin, työturvallisuuden ja osaamisen kehittämisen tärkeimmäksi vastuullisuuden osa-alueeksi. Seuraavaksi tärkeimmäksi osa-alueeksi nimettiin ilmastomuutoksen torjuminen, vaikkakin yrityksen liiketoiminnan kannalta merkitykselliseksi nähtiin myös muu ympäristönsuojelu, toimitusketjun läpinäkyvyys, tuotevastuu ja kuluttajasuoja sekä korruptio ja harmaan talouden torjunta. Suurin osa vastaajista tunnisti vastuullisuuden merkityksen yrityksen tulevaisuuden kannalta. Organisaation arvot, asiakkaiden odotukset sekä organisaation maine/brändin rakentaminen saavat yritykset panostamaan yritys vastuuseen. Pk-yritysten rajalliset resurssit nähtiin pk-yritysten vastuullisuusbarometrissa kaikista merkittävimpänä ongelmana yritys vastuun tiellä. Osa yrittäjistä koki vastuullisuusvaatimukset liian abstrakteiksi ja ”ylätasolla” olevaksi – konkretiaa ja selkeyttä kaivattiin. Lisäksi vastuullisuusdatan kerääminen ja hyödyntäminen koettiin ongelmalliseksi, kuten myös vastuullisuuden ja tuloksen välisen yhteyden hahmottaminen. Yli puolet kyselyyn vastanneista kaipaivat avuksi vastuullisen liiketoiminnan kehittämiseen liittyviä työkaluja.

Pk-yrityksillä ei useinkaan ole riittävästi taloudellisia resursseja valmiiden yritys vastuumittarien käyttöön (Lee ym., 2016, s. 96). Leen ym. mukaan yrityksissä saatetaan myös tiedostamatta tehdä yritys vastuutyötä, mutta sitä ei välttämättä tunnisteta varsinaiseksi yritys vastuun toimenpiteeksi. Toisaalta pk-yrityksillä on yritys vastuun suhteen myös sellaisia vahvuuksia, joihin suurien yhtiöiden rakenteet eivät taivu.

Esimerkiksi Cresanti (2019) muistuttaa, että pienet yritykset pystyvät huomioimaan paikalliset tarpeet paremmin ja pystyvät sen kautta luomaan kestävästä kehitystä lähiympäristöönsä. Myös vuorovaikutus asiakkaan kanssa on hänen mukaansa usein pitkäjänteisempää ja tiiviimpää. Kokonsa vuoksi pk-yritykset pystyvät myös suuria yrityksiä helpommin integroimaan yritysvastuun osaksi päivittäistä liiketoimintaa (Lee ym., 2016, s. 95–96). Toisaalta Leen ym. mukaan yritysvastuu nähdään vielä usein enemmänkin ylimääräisenä toimintana, kuin strategisena valintana.

4 TUTKIMUSMENETELMÄ

Tutkimus on laadullinen moniotanta-case-tutkimus. Case- eli tapaus-tutkimus tavoittelee syvällistä ja monipuolista tietoa tutkittavasta ilmiöstä (Kananen, 2015, s. 34). Siinä tutkitaan yhtä tai useampaa tapausta, ja tutkimusaineistona toimivat erilaiset dokumentit, haastattelut ja havainnot (Kananen, 2012, s. 35). Tyypillisesti case-tutkimuksen tuloksia ei voida yleistää koskemaan muita tapauksia, mutta Kanasen (2012, s. 36) monicase-tutkimuksen tuloksia pidetään uskottavampina. Tässä tutkimuksessa on viisi case yritystä. Näiden viiden yrityksen kanssa testattiin ja kehitettiin tutkimusryhmän kehittämää vastuullisuustyökalua. Työkalu jakautuu neljään osaan: taloudelliseen, sosiaaliseen ja ekologiseen vastuuseen sekä yritysvastuun viestintään. Osa-alueet pitävät sisällään yhteensä 39 teemaa, joiden toteutumista yrityksessä arvioidaan kolmiportaisella asteikolla. Kolmiportaisen asteikon tasot ovat: ”alkava”, ”kehittyjä” ja ”edelläkävijä”. Työkalun tarkoituksena on auttaa yritystä arvioimaan yrityksen vastuullisuuden nykytilaa ja tulevaisuutta, jäsentämään omaa ajatteluaan ja kehittämään yritystoimintaa vastuullisemmaksi.

Työkalun pilotointi tapahtui hankkeen valitsemissa yrityksissä tammikuussa 2022 hankkeen työntekijöiden toimesta. Pilotoinneissa pilottiyrityksien edustajat kokeilivat yritysvastuutyökalun pilottiversiota kolmen hankkeen työntekijän avustamana. Tilaisuuksista tehtiin äänitallenteet, jotka toimivat tutkimusaineistona. Kyseessä on yleisluontoinen havainnointi, mikä tarkoittaa sitä, että havainnoinnille ei ollut etukäteen luotu tiukkaa rakennetta (Kananen, 2015, s. 79). Työkalun rakenne ja arvioitavien teemojen järjestys kuitenkin toi rakennetta

havainnointitilanteeseen. Käyttäjäkokemuksien keräämisen lisäksi pilottiyrityksiltä kysyttiin muutama haastattelukysymys liittyen yrityksen motivaatioon osallistua kehityshankkeeseen. Kanasen (2015, s. 81) mukaan haastattelu onkin usein havainnointia täydentävä työkalu. Se vähentää väärrien tulkintojen mahdollisuutta ja tuottaa syvällisempää tietoa tutkittavasta aiheesta. Aineisto analysoitiin sisällönanalyysin keinoin. Analyysissä huomio pyrittiin kiinnittämään työkalun käyttäjäkokemuksiin ja kehitysehdotuksiin.

5 TULOKSET

5.1 Yritysvastuu pienissä yrityksissä

Päällimmäisenä aineistosta nousee esiin pienien yritysten neuvottomuus yritysvastuuasioissa. Pienissä yrityksissä useat yritysvastuuteemat koettiin vaikeasti lähestyttäviksi ja työkalussa käytetty terminologia etäiseksi. Yritysvastuu koettiin jokseenkin monisyisenä ja sekavana aihealueena, johon kaivattiin lisää konkreettisuutta ja ymmärrystä.

Kun ei tiedä mistä lähtee, kun on tuutin täydeltä tietoa.

Kokonaisuuden ymmärtämisessä [olisi parannettavaa], eli ymmärrys siitä, mitä vastuullisuus pitää sisällään.

Toisaalta toisissa yrityksissä yritysvastuu koettiin jo osana yrityskulttuuria, ja eräässä yrityksessä nähtiin myös mahdollisuus toimia esimerkkinä muille:

Meillä se [yritysvastuu] on niinku osa arkea.

Ja toki sitten se, että mitä annettavaa meillä on muille, että kun me olemme aika pitkällä tietyissä asioissa. Että, pystytään myös sitten muita mahdollisesti tukemaan ja auttamaan.

Resurssien puute oli nähtävissä monessa pilottiyrityksessä. Yrityksen koon katsottiin olevan syy siihen, ettei joitakin työkalun kriteereitä voitu saavuttaa. Tutkimukseen osallistuneet yritykset kokivat, että resurssien ja ajan puute vaikeutti yritysvastuun suunnittelua, raportointia ja kirjaamista.

- – että onko teillä suunnitelmaa, raporttia, kirjallista... että kun eihän me niinku ainakaan tämmöisessä yrityksessä keretä tekemään semmoisia kiireeltämme.

Erityisesti sosiaalinen vastuu pienissä yrityksissä koettiin haastavaksi, usein juuri henkilöstön pienen koon vuoksi.

Niin me on huomattu, että kun on niinku yrityksessä vaan vähän henkilöstöä, niin se [sosiaalinen vastuu] ei oikein niinku toimi.

Pilotointi toi myös ilmi sen, mitä Lee ym. (2016, s. 96) ovat havainneet: pienissä yrityksissä tehdään yritysvastuuseen liittyviä toimenpiteitä ilman, että niiden ymmärretään liittyvän yritysvastuuseen. Yhteiskehittämiseen osallistuneet yrityksen edustajat eivät aina osanneet mieltää toimintatapojaan vastuullisiksi, vaan usein vasta haastattelijoiden tarkentavat kysymykset auttoivat yrityksiä oivaltamaan oman vastuullisuuden tasonsa. Myös yritysvastuudatan kerääminen ja kirjaaminen koettiin pienissä yrityksissä haastavaksi, sillä usein tieto on pään sisällä, tai asioita tapahtuu jopa tiedostamatta.

Pienissä yrityksissä asioita saattaa tapahtua, mutta niitä ei välttämättä tiedosteta, tai niitä ei välttämättä ole kirjattu mihinkään.

5.2 Kehittämisehdotukset työkalulle

Taloudellinen vastuu koettiin tärkeimmäksi yritysvastuun osa-alueista useammassakin pilottiyrityksessä. Sitä ehdotettiin laitettavaksi työkalun ensimmäiseksi osa-alueeksi.

...mutta kyllähän tuo taloudellinen on kuitenkin mun mielestä tärkein, et jos ei talous ole kunnossa, niin ei pysty tehdä mitään muutakaan.

Kannattaisiko aloittaa taloudellisesta vastuusta, koska se on kaiken pohja? Koska se on tärkeää, että yritys toimii kannattavasti ja se antaa raamit kaikille muille vastuullisuuden osa-alueille.

Yrityspilotointi tuotti paljon myös muita käytännön ideoita työkalun toteutukseen. Esimerkiksi eräs pilotoija koki tarpeelliseksi, että työkaluun voisi tallentaa myös omia huomioita:

Voisiko työkalu sitten olla sellainen, että sinne saa tallentaa omia huomioita? Esimerkiksi tästä kohdasta minulle heräsi ajatus, että siitä [ympäristötietoisuudesta] voisi kyllä järjestää koulutusta.

Pilotoinneissa käytiin keskustelua myös työkalun tulostamisesta, tallentamisesta ja jakamisesta. Tiedon tallentaminen ja jakamisen mahdollisuus koettiin tärkeäksi sen vuoksi, että paras tieto vastuullisuuden tilasta saattoi olla jollain muulla yrityksen edustajalla.

Nyt pitäisi kysyä melkein sitten meidän hallintomme ihmisiltä tätä.

Luulisin, että kolme [edelläkävijä], pitäisi kysyä talousjohtajalta, joka aktiivisesti seuraa.

Pilotointitilanteissa tuli keskeisimmin ilmi käsikirjan tai manuaalin tarpeellisuus työkalun täyttämisen apuvälineenä. Pilottiyritykset kokivat, etteivät olisi osanneet täyttää työkalua ilman tutkimusryhmän apua.

Onko tarpeen, että tiettyssä mielessä meillä on semmoinen manuaali, jossa me on kerrottu vähän enemmän, että mitä me tarkoitetaan tuolla, jonka jälkeen yritys, joka täyttää tuon, että nyt se vähän pohtii, että joo, onhan meillä niitä.

Myöskin osa-alueiden sisäistä järjestystä ehdotettiin muutettavaksi. Pilotoinneista kävi myös ilmi, että kolmen tason ("alkava", "kehittyjä" ja "edelläkävijä") lisäksi työkaluun kaivattiin "ei koske meitä"-osiota. Pilotoinnissa havaittiin tarve myös ns. "nollatasolle". Etenkin sosiaalista vastuuta kartoittavissa teemoissa oli useampi sellainen, johon pienen yrityksen oli kokonsa vuoksi vaikea samaistua.

6 LOPUKSI

Pilottiyritysten yleinen tietämys yritysvastuun teemoista oli vaihtelevaa. Toisille työkalun täyttäminen oli helppoa ja melkein kaikki teemat ennestään tuttuja, kun taas joidenkin yritysten edustajille monet etenkin sosiaalisen vastuun teemoista olivat vieraita ja hankalia. Kaiken kaikkiaan, pienet yritykset kaipaavat tietoisuutta tämänhetkisestä vastuullisuuden tasostaan, mutta myös konkretiaa ja selkeyttä vastuullisuusasioihin. Lisäksi he hyötyisivät heille suunnatusta,

oikeanlaisesta tiedosta. Viiden pilottiyrityksen kokemuksien perusteella saatiin kartoitettua erilaisten käyttäjien käyttäjäkokemuksia. Yhteiskehittämismallilla saatiin siten monipuolisesti tietoa siitä, millä tavalla vastuullisuustyökalu soveltuu eri kokoisten ja eri toimialoilla toimivien yritysten vastuullisuuden arviointiin. Laajemmalla otannalla olisi kuitenkin voitu saada lisää kehitysehdotuksia ja syvällisempää tietoa työkalun käyttämisestä. Laajempi näkökulma olisi myös saavutettu, mikäli yrityksissä useammat edustajat olisivat pystyneet osallistumaan pilotointeihin. Lisäksi on syytä pohtia, oltaisiinko myös henkilökuntaa haastatteleamalla saatu lisätietoa yritysvastuutyökalun kehittämistä varten.

Yhteiskehittämisen tuloksena ilmeni, että kaikille aloille ja kaiken kokoisille yrityksille soveltuvan arviointityökalun tekeminen on vaikeaa. Pk-yrityksen määritelmä 1–250 työntekijää asettaa omat haasteensa, sillä yrityksen koolla oli merkittäviä vaikutuksia siihen, miten yritysvastuutyökalun alateemat pilottiyrityksissä koettiin. Samoin oli selkeästi havaittavissa, että toimiala vaikutti siihen, kuinka oleelliseksi tietyt alateemat pilottiyrityksissä nähtiin. Yritysvastuu on valtavan laaja kokonaisuus, jonka hahmottaminen on etenkin pienimpien pk-yrityksien näkökulmasta varsin haastavaa. Oikeanlaisen tiedon tuottaminen ja pienten yritysten toimintatavat huomioivat ohjeistukset ja mallit voivat kuitenkin auttaa pieniäkin yrityksiä navigoimaan yritysvastuun maailmassa, joka on tietoa pullollaan.

LÄHTEET

Almgren, G. (2014). Sustainability and SMEs: The next steps. Teoksessa C. Weidinger, F. Fischler, & R. Schmidpeter (toim.), *Sustainable entrepreneurship: Business success through sustainability* (s. 265 – 268). Springer.

Cresanti, R. (2019). Social responsibility: What small businesses know about corporate responsibility. *Harvard business review*. <https://hbr.org/2019/10/what-small-businesses-know-about-corporate-responsibility>

Elinkeinoelämän keskusliitto. (25.11.2021). *Pk-vastuullisuusbarometrin tulokset*. https://ek.fi/wp-content/uploads/2021/11/EK_Pk-Vastuullisuusbarometri_2021.pdf

Euroopan komissio. (2021). *Questions and answers: Corporate sustainability reporting directive proposal*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_21_1806

Harmaala, M.-M., & Jallinoja, N. (2012). *Yritysvastuu ja menestyvä liiketoiminta*. Sanoma Pro.

Juutinen, S. (2016). *Strategisen yritysvastuun käsikirja*. Talentum Media.

Kananen, J. (2012). *Kehittämistutkimus opinnäytetyönä: Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. (2015). *Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas: Miten kirjoitan kehittämistutkimuksen vaihe vaiheelta*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kechiche, A., & Soparnot, R. (2012). CSR within SMEs: Literature review. *International business research*, 5(7), 97–104. <https://doi.org/10.5539/ibr.v5n7p97>

Koipijärvi, T., & Kuvaja, S. (2020). *Yritysvastuu 2.0. Johtamisen uusi normaali*. Helsingin seudun kauppakamari.

Kuisma, L. (2022). *Pk-yrityksille suunnatun yritysvastuun arviointityökalun kehittäminen* [AMK-opinnäytetyö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu]. Theseus. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202203243936>

Lee, K.-H., Herold, D. M., & Yu, A.-L. (2016). Small and medium enterprises and corporate social practice: A Swedish perspective. *Corporate social responsibility and environmental management*, 23, 88–99. <https://doi.org/10.1002/csr.1366>

Niskala, M., Tarna-Mani, K., Puroila, J., & Pajunen, T. (2019). *Yritysvastuu: Raportointi- ja laskentaperiaatteet*. ST-Akatemia.

Rohweder, L. (2004). *Yritysvastuu – kestävä kehitysorganisaatio-
tasolla*. WSOY.

Stubblefield Loucks, E., Martens, M., & Cho, C. (2010). Engaging small- and medium-sized businesses in sustainability. *Sustainability accounting, management and policy journal*, 1(2), 178–200. <http://dx.doi.org/10.1108/20408021011089239>